

Byl 12. říjen 1944. Ve 13 hodin jsme odstartovali na patrolu nad Severní moře. Venku řádilo počasí, že by psa nevyhnal.

Vítr dosáhl rychlosti osmdesáti kilometrů v hodině, temné nízké mraky zatáhly oblohu. Start proti silnému větru zvládli piloti bez námahy. Na závětrné straně kopců nás čekalo silné mlácení od poryvů horského vichru a turbulence... Nad mořem zaujali piloti výšku 1500 stop, jak bylo nařízeno pro celou patrolu. Za půl hodiny jsme dosáhli úrovně Shetlandských ostrovů.

Rychloměr ukazoval 300-310 mil za hodinu. Za hodinu letu jsme se ocitli v prostoru hlídkování. Měli jsme pátrat po člunech, plujících z Norska, a chránit je proti ponorkám. Soustředili jsme se každý na svůj úsek práce. Náš nový navigátor kreslil, počítal a kalkuloval. Nepřetržitě sledoval naši zeměpisnou polohu a také nepřetržitě klel na hnusné počasí. Náhle projel trupem letadla nervy drásající řev. A neustal. Co se děje? To obrátky jednoho motoru se zjančily a vyskočily na maximum. Motor nebylo možné utišit, obrátky stouply na 3000.

„Vyšlete nouzový signál, že se nám podělal jeden motor,“ nařídil kapitán.

„Vypni to a nesej se s tím, klesáme!“ křičel kapitán na palubního mechanika.

„Nejde to, je to někde přerušeno, musíme zavřít benzín.“

„Co to děláš, kam to saháš, dyk to není von,“ zlobí se Vella, jinak klidný člověk.

„Podívej se, dyk to je trojka!“ „Kdepak, je to dvojka!“ ukázal mechanik na přístroje.

V ohlušujícím řevu motoru nikdo nepoznal, že se rozsypal i druhý motor.

„Hodte tam SOS, dva motory v troubě!“ křičel na mne Honza.

„Navigátore, polohu!“ žádal jsem telefonem dopředu.

„Hned,“ ozval se navigátor a vzápětí mi ji nadiktoval.

„Jsme na 62. stupni severní šířky a 4 minuty západně od Greenwiche. Čas 14.05.“

SOS, SOS, SOS se zrodilo v prostoru rozbouřených živelů a spěchalo k zachráncům.

Navigátor Vlastimil Ondrůj

Navigátorem Liberatoru při tomto dramatickém letu, popisovaném v knížce Miroslava Vilda Osud byl mým přítelem, byl příslušník 311. čs. bombardovací peruti Vlastimil Ondrůj. Ještě po mnoha letech od skončení druhé světové války se dozvídáme další a další skutečnosti o šestiletém utrpení nevinných lidí, z nichž mnozí opouštěli své domovy, aby si zachránili život, a řada z nich bojovala se zbraní v ruce proti zlu. Po válce nám pak tato nešťastná léta byla předkládána v řadě odlišných forem. To však nezměnilo nic na skutečnosti, že pojmem těchto let se stali českoslovenští vojáci-letci, kteří se nesmířili s okupací své vlasti a volili emigraci. Jedním z nich byl právě i poručík čs. armády Vlastimil Ondrůj, narozený 14. 11. 1914 v Bošovicích, v okrese Vyškov.

Vojenskou akademii absolvoval v Hranicích na Moravě v roce 1937 a nastoupil k dělostřeleckému útvaru v Plaveckém Podhradí. Poté byl převelen do Prostějova a přeškolen na leteckého navigačního důstojníka. V listopadu 1939 beze slova rozloučení s příbuznými odchází z republiky. Za pomoci svého přítele p. Bochazy se dostává lodí do Maďarska a pak do Jugoslávie, kde získává spojení k přesunu do tehdy ještě svobodné Francie. Její vláda

podepsala 2. října 1939 dekret, umožňující organizování samostatných čs. vojenských jednotek, ale známé události, končící červnovou kapitulací 1940, přinutily i Vlastimila Ondrůje k útěku dále na západ. A tak se přes průliv La Manche dostává do Velké Británie, která se stane jemu i mnoha dalším československým utečencům druhým domovem.

Vlastimil Ondrůj prošel jako příslušník 311. čs. bombardovací perutě během své bohaté válečné činnosti téměř všechna letiště, z nichž tato peruť operovala. Procházel však též nezbytným výcvikem. Ten zajišťovala různá střediska, jako např. Air Observer School (AOS) a Air Gunnery School (AGS) v Dumfries. Právě v AOS byl od září 1941 do března 1942 i Vlastimil Ondrůj. V červenci 1942 pak je u čs. operační výcvikové jednotky Czech Operational Training Flight – COTF v osádce Sgt. Nedomy v hodnosti Flying Office (F/O). V zimě 1944 byly jeho schopnosti a úspěšná bojová činnost výrazně oceněny – byl jmenován velitelem letky. Do vlasti se vrací 21. srpna 1945 v hodnosti štábního kapitána jako dvojnásobný nositel Československého válečného kříže a řady československých, francouzských a britských medailí.

Od března 1946 je škpt. Vlastimil Ondrůj opět v Anglii, a to v přeškolovacím kursu na letouny De Havilland Mosquito. Vlastní výcvik létajícího i pozemního personálu, zahájený 15. května 1946, absolvoval společně např. s kpt. Mansfeldem, kpt. Vopáleckým a škpt. Šromem.

Velitelem jejich skupiny byl pplk. Šnajdr.

Po komunistickém převratu v roce 1948 byl degradován, propuštěn z činné služby a poté zařazen do pracovního tábora v uranových dolech, kde při důlním neštěstí utrpěl těžký úraz nohou. Osudným se mu pak stává práce v Brněnských plynárnách, kde při havárii ve věku 55let umírá (31. 1. 1969). Vlastimil Ondrůj byl 16. listopadu 1991 in memoriam povýšen do hodnosti plukovníka. Tento den byl v jeho rodné obci za přítomnosti hostů i z řad jeho spolubojovníků odhalen památník. Velká účast občanů na tomto pietním aktu svědčila o tom, že Bošovičtí nezapomněli!

Milan Vacek